

SYYTTÄJISTÄ SYYLLISIKSI

Jh 8:2–11

(5 HJS II vk)

Lappeenranta ja Imatra

(13.07.2014)

Teksti

2. Ja varhain aamulla hän taas saapui pyhäkköön, ja kaikki kansa tuli hänen luoksensa; ja hän istuutui ja opetti heitä.

3. Silloin kirjanoppineet ja fariseukset toivat hänen luoksensa aviorikoksesta kiinniotetun naisen, asettivat hänet keskelle 4. ja sanoivat Jeesukselle: "Opettaja, tämä nainen on tavattu itse teosta, aviorikosta tekemästä. 5. Ja Mooses on laissa antanut meille käskyn, että tuommoiset on kivitettävä. Mitäs sinä sanot?" 6. Mutta sen he sanoivat kiusaten häntä, päästäkseen häntä syyttämään.

Silloin Jeesus kumartui alas ja kirjoitti sormellaan maahan. 7. Mutta kun he yhä edelleen kysyivät häneltä, ojensi hän itsensä ja sanoi heille: "Joka teistä on synnitön, se heittäköön häntä ensimmäisenä kivellä." 8. Ja taas hän kumartui alas ja kirjoitti maahan. 9. Kun he tämän kuulivat ja heidän omatuntonsa todisti heidät syyllisiksi, menivät he pois, toinen toisensa perästä, vanhimmista alkaen viimeisiin asti; ja siihen jäi ainoastaan Jeesus sekä nainen, joka seiso i hänen edessään. 10. Ja kun Jeesus ojensi itsensä eikä nähnyt ketään muuta kuin naisen, sanoi hän hänelle: "Nainen, missä ne ovat, sinun syyttäjäsi? Eikö kukaan ole sinua tuominnut?" 11. Hän vastasi: "Herra, ei kukaan." Niin Jeesus sanoi hänelle: "En minäkään sinua tuomitse; mene, äläkä tästedes enää syntiä tee." (Jh 8:2-11.)

JOHDANTO

1. Tämän päivän evankeliumitekstissä anteeksiantamus tulee todella alas. Niin alas, että vaikka suurella varmuudella tiedetään kertomuksen olevan aito historiallinen tapahtuma, niin vanhimmat säilyneet käsikirjoituksen kopiot ja Raamatun käännökset jättivät koko kertomuksen pois, koska pelkäsivät, että jotkut voisivat ymmärtää sen väärin ja käyttää sitä aviorikoksen vähättelyyn ja synnin luvalliseksi tekemiseen.

2. Ettei tänäänkään kukaan ymmärtäisi tekstiämme väärin ja käyttäisi sitä synnin puolusteluun ja koska tekstissämme sanotaan, että Jeesus opetti, minäkään en julista tänään yksinomaan evankeliumia, vaan myös opetan eli käytän osan ajasta itse tekstin ja sen taustan selittämiseen.

1. TEKSTIMME TAUSTA

Ensin tekstin tausta.

1.1. Oltiin Jeesuksen kolme vuotta kestäneen julkisen toiminnan puolivälissä. Jeesus saapui Galileasta Jerusalemiin viikon mittaisille lehtimajanjuhlille. Itse matka ja matkalle lähtö tapahtui ikään kuin salaa, sillä juutalaiset etsivät häntä tappaakseen hänet.

1.2. Edellisessä luvussa kerrotaan, että saavuttuaan juhlille Jeesus opetti joka päivä temppeleissä niitä, jotka tulivat hänen luokseen. Jeesuksen opetus herätti suurta huomiota. Kansa jakaantui puolesta ja vastaan. Silloin Rooman vallan alaisten juutalaisten oma ylin poliittinen ja uskonnollinen elin, Suuri Neuvosto, johon kuului noin 70 jäsentä, lähetti virkavaltaa pidättämään Jeesuksen. Mutta virkavalta palasi neuvoston luo tyhjin käsin selittäen: ”Ei ole kukaan ihminen puhunut koskaan niin kuin se mies puhuu” (Jh 7:46), johon joku neuvostosta ärähti: ”Oletteko tekin eksytyt” (Jh 7:47).

1.3. Varsinaiset lehtimajanjuhlat päättyvät. Jeesus menee illalla yöksi Öllymäelle, ehkä Betaniaan Lasaruksen kotiin ja saapuu vielä varhain seuraavana aamuna temppeleihin ja istuu opettamaan. Tilanne Jeesuksen ympärillä on ennestäänkin jännittynyt. Ja silloin tapahtuu outo välikohtaus. Tämän päivän tekstimme kertoo siitä.

2. TEKSTIMME TAPAHTUMA

Toiseksi tarkastelemme itse tekstiä.

2.1. Eilen Suuri Neuvosto oli epäonnistunut. Heidän omat virkamiehensä olivat olleet haluttomia vangitsemaan Jeesusta, sillä Jeesuksen persoona ja puhe olivat tehneet heidät siihen kykenemättömiksi. Tänään Suuri Neuvosto päätti yrittää uudelleen, nyt oveluudella, ei väkivallalla. He tekivät suunnitelman, jolla aikoivat saada Jeesuksen sellaiseen umpikujaan, jossa hänet voitaisiin osoittaa lain rikkojaksi, konsti, joka ei sinänsä ollut uusi eikä myöskään viimeinen kerta, kun he sitä käyttivät (sapattikysymys, Mt 12:1–12; paasto, Lk 5:33; puhtaus, Mt 15:1–9; avioero, Mt 19:3–12).

2.2. Suuren Neuvoston jäseniä oli erityisesti ärsyttänyt Jeesuksen opetus siitä, että ”publikaanit ja portot” menevät ennen heitä taivasten valtakuntaan. He tiesivät erään naisen, joka eli haureudessa. Alkukielen sana *moikheia* eli ”aviorikos” viittaa siihen, että kysymyksessä oli naimissa (tai vähintäänkin kihloissa) oleva nainen. Verbin preesensmuoto puolestaan kertoo, että nainen eli jatkuvassa aviorikoksessa. Ehkä hän oli suorastaan alan ammattilainen. Lehtimajanjuhlan aikana Jerusalem oli tulvillaan väkeä. Kaikki talot olivat täysiä, osa nukkui jopa ulkona, koska sää siihen vuoden aikaan oli myös öisin lämmin. Ei siis ihme, että he tapasivat naisen itse teosta.

Aviorikoksessa on aina kaksi syyllistä, usein kolmaskin, nimittäin se, josta nykyisin usein puhutaan syyttömänä, mutta jonka käytös on usein olennaisesti vaikuttanut puolison harhateille lähtemiseen. Moni varmaan kyselee, mielessään, miksi vain nainen otettiin kiinni? Miksi ei myös miestä? Ehkä se johtui vallitsevasta moraalikäsitelmästä tai vielä todennäköisemmin pelkästään siitä, että hennon naisen raahaaminen temppeleialueelle oli helpommin toteutettavissa, sillä syyttäjien varsinaisena päämääränä ei ollut naisen syylliseksi todistaminen vaan Jeesuksen. He eivät itse asiassa olleet kiinnostuneita naisesta lainkaan, vaan käyttivät häntä vain välineenä saadakseen Jeesuksen syylliseksi ja turhennetuksi hänen vaikutuksensa kansaan.

Neuvoston suunnitelma tuntui varsin vedenpitävältä: Jos Jeesus vastaisi syyttäjien esittämään kysymykseen kieltävästi, hän syyllistyisi juutalaisten uskonnollisen lain rikkomiseen, sillä Mooseksen lain mukaan aviorikoksen tekijät – sekä mies että nainen – on rangaistava kuoleamalla (3 Ms 20:10; 5 Ms 22:22 s.). Jos Jeesus taas myöntäisi kyseisen naisen kivittämiseen, hän rikkoisi roomalaista yhteiskunnallista lakia vastaan, sillä vain

Rooman viranomaisella oli oikeus julistaa kuolemantuomio. Vastasi Jeesus siis kyllä tai ei, se olisi ollut juutalaisille ase, jolla he olisivat voineet saada Jeesuksen toimimannan loppumaan.

2.3. Tekstissämme mainitaan Jeesuksen kahteen otteeseen kirjoittaneen sormellaan jotakin maahan. Mitä hän kirjoitti, sitä ei ole meille Raamatussa kerrottu. Voimme vain arvailla. Läsnaolijoiden mieleen saattoi muistua niin monesti kuultu lause ”Kirjoitettu on”. Mooses oli kirjoittanut, niin kirjoittaa nyt myös Jeesus. Ehkä Jeesus muistutti syyttäjiä Rooman oikeuskäytännöstä, jossa tuomari istui ensin alas ja kirjoitti tuomionsa ja sitten seisoltaan luki ääneen tuomionsa. Tällöin Jeesus olisi kirjoittanut maahan sen lauseen, minkä hän hetken kuluttua luki ääneen (j. 7).

Jeesuksen antama tuomio perustui Mooseksen lakiin, jonka mukaan todistajien on heitettävä ensimmäiset kivet, ja sen jälkeen kaikkien muidenkin paikalla olijoiden on osallistuttava syyllisen kivittämiseen (5 Ms 17:7); 13:10). Kivittämisen olisi lisäksi pitänyt tapahtua kaupungin ulkopuolella ja vain Rooman viranomaisen suostumuksella. Näin ollen syyttäjät lankeisivat omaan ansaansa, sillä todistajillakaan ei ollut oikeutta tuomion toimeenpanemiseen ilman miehittäjän lupaa. Lisäksi he joutivat omantuntonsa syyttämiksi, kuten jakeen 9 lisäyksessä oikein sanotaan (KR-92:n alaviite).

Neuvoston jäsenet eivät tyydy Jeesuksen vaikenemiseen. Heidän kärsivällisyytensä on loppumassa. He alkavat vaatimalla vaatia Jeesukselta selkeää kannanottoa. Silloin Jeesus nousee seisomaan ja lausuu ääneen täynnä jumalallista viisautta olevat – sanaan kirjoittamansa – sanat: ”Joka teistä on synnitön, se heittäköön häntä ensimmäisenä kivellä.” Tämän sanottuaan Jeesus istuuutuu jälleen, kumartuu alas ja alkaa taas raapustella sormellaan sanaan. Ainakin tällä jälkimmäisellä kirjoittamisellaan (j. 8) Jeesus antoi läsnäolijoille aikaa ja tilaisuuden miettimiseen. Olen kuulevinani sanattomana Jeesuksen äänen: ”Minä olen antanut mielipiteeni. Mitä te aiotte nyt tehdä? Odotan vastaustanne.” Ja syyttäjät vastasivat, sanattomasti hekin: He häipyivät hiljaa yksi toisensa jälkeen paikalta, ”vanhimmat” (*presbyteros*) ensimmäisinä”, mikä voi tarkoittaa iän ohella Suuren neuvoston jäsenyyttä eli he poistuivat ”arvojärjestyksessä”.

2.4. Jäljelle jäi vain nainen ja Jeesus, joka yksin olisi voinut heittää ensimmäisen kiven. Mutta sitä Jeesus ei tehnyt. Hän oli tullut maailmaan toista tarkoitusta varten. Hän oli tullut syntisiä pelastamaan. Hän hoiti syntisen naisen Jumalan valtakuntaan. Myös neuvoston jäsenet saivat osansa Jeesuksen sieluhoidosta, tosin kadotukseksi, koska syyllisyys vei heidät pakoon eikä Jeesuksen luo.

3. TEKSTIN SANOMA

Kolmanneksi kysymme, mikä oli tekstimme sanoma 2000 vuotta sitten.

3.1. Päivän evankeliumi liittyy siis lehtimajanjuhlan yhteyteen. Edellisen luvun lopussa vietetään viikon kestävä lehtimajanjuhlan viimeistä päivää (Jh 7:2, 37), minkä jälkeen Jeesus meni yöksi Öljymäelle (Jh 8:1). Seuraavana aamuna juhlien jälkeen Jeesus palaa vielä pyhäkköön opettamaan, kuten jo alussa mainitsin. Näin ollen tekstimme kertoma tapahtuma liittyy olennaisesti lehtimajanjuhlan yhteyteen.

3.2. Suurimman juhlahumun hälvennettyä Jeesus voi rauhassa opettaa temppelin esipihalla. Opetus kuitenkin katkeaa, kun paikalle tuodaan avionrikkojanainen. Jeesus oli kahden tulen välissä. Toisella puolella oli vastassa temppelin pyhyys, joka vaati avionrikkojen kivittämistä (3 Ms 20:10; 5 Ms 22:22). Toisaalta temppelialueen muurin yläpuolelle pilkotti Antonian linnake, josta roomalaiset sotilaat vartioivat temppelialueen järjestystä. Juutalaisilla ei ollut Rooman lakien mukaan lupa langettaa kuolemantuomioita. Kumpaa Jeesus *kumartaisi*; Tooraa eli Mooseksen lakia vai Roomaa?

3.3. Jeesus osoittaa tilanteen mielettömyyden. Hän kyllä *kumartuu*, mutta vain kirjoittamaan maahan. Jeesuksen ele kertoo paljon. Se palauttaa Raamattunsa osaavien mieleen Jeremian kirjan 17 luvun Vanhasta testamentista: *Ensinnäkin* nyt oltiin temppelissä, Herran valtaistuimen juurella. Jeremia sanoo: "*Kunnian valtaistuini, korkealle korotettu alusta asti, on meidän pyhäkkömme paikka*" (Jr 17:12). *Toiseksi* myös maahan kirjoittaminen sopii kohtaan. Siitä Jeremia sanoo: "*Herra (Jahve), sinä olet Israelin toivo! Kaikki, jotka hylkäävät sinut, saavat onnettoman lopun, jotka luopuvat sinusta, häviävät kuin tomuun kirjoitetut nimet.*" (17:13.) *Kolmanneksi* lehtimajanjuhla oli juuri se aika, jolloin Herrasta puhuttiin elävän veden lähteenä. Siitä Jeremia sanoo samassa luvussa: "*He ovat hylänneet Herran (Jahven), elävän veden lähteen*" (17:13). Tätä teemaa myös Jeesus oli selittänyt edellisenä päivänä juhlilla soveltaen sen itseensä. Hän, Jeesus, on Jeremian mainitsema "elävän veden lähde". (Jh 7:37).

3.4. Jeesus siis asettaa teollaan kysymyksen, ovatko lainopettajat ja fariseukset Jeremian tekstin "kirottuja" (Jr 17:5) vai "siunattuja" (17:7). Herra kyllä tutkii heidän sydämensä (17:10). Miltä heidän sydämensä oikein näyttivät? Tilanne sinänsä oli kaikille itsestään selvä. *Ensiksi*, lainopettajat ja fariseukset olivat jo sanoneet tietävänsä, että avionrikkoja piti kivittää. Koska he eivät olleet sitä itse tehneet, täytyi heidän motiivinsa olla Jeesuksen ansaan saaminen. *Toiseksi*, jos lainopettajilla ja fariseuksilla olisi ollut edes puoliksi puhtaita jauhoja pussissaan, he olisivat tuoneet myös itse teosta tavatun toisen osapuolen paikalle. Todellisuudessa he eivät olleet huolissaan aviorikoksesta tai oikeuden toteutumisesta lainkaan. Heidän huolenaan oli Jeesus, jota he eivät sietäneet.

3.5. Jeesus näkee, että nainen on heidän ryöpytyksessään ymmärtänyt syntisyytensä suuruuden. Ehkä naisen mielessä oli jotain Jeremian kirjan sanojen kaltaista: "Paranna sinä minut, Herra, niin minä paranen. Auta minua, niin minä saan avun" (Jr 17:14.) Silloin elävän veden lähde aukesi syntiselle. Nainen saa juoda anteeksiantamuksen lähteestä, josta Jeesus oli sanonut edellisenä päivänä temppelissä: "Jos jonkun on jano, tulkoon minun luokseni ja juokoon" (Jh 7:37)!

4. TEKSTIN SOVELLUTUS

Neljänneksi yritämme soveltaa vielä tekstimme tähän päivään, vaikka se ei helppoa olekaan. Toisin sanoen me kysymme, mikä on tekstimme sanoma meille tämän päivän ihmisille.

4.1. Niin kuin Jeesus kerran istui Jerusalemin temppelissä ja opetti kansaa, niin hän on lupauksensa mukaan tänä päivänä täällä kirkossa Lappeenrannassa / Imatralla läsnä, sillä hän on kuolleista nousemisensa jälkeen siellä, missä kaksi tai kolme ovat kokoontuneet hänen nimeensä.

4.2. Täälläkin on syntisiä naisia ja miehiä, ei ehkä kirjaimellisesti toisten tänne raahaamina, mutta kuitenkin syytösten ja syyllisyyden tänne ajamina. Uskovat, laki, omatunto ehkä jonkun kohdalla yleinen mielipide, kaikki syyttävät sinua. Kaikki on sinua vastaan. Täältä kirkostakin saatat odottaa vain tuomiota.

Jeesuksella on valta tuomita ja armahtaa (Jh 8:15-16). Armon ajassa Hän kuitenkin etsii niitä, jotka kaipaavat apua ja armahdusta. Tuomarin istuimelle Hän istuu vasta aikojen päätöksessä (Mt 25, Jh 5). Ilman tuomiota ei kuteinkaan kukaan pääse. Jos täällä tunnustamme syntimme, kun Pyhä Henki näyttää sen todeksi, emme joudu tuomittaviksi (Jh 16)7-9). Hengellisesti kuolleet saavat ikuisen elämän jo täällä ajassa kuullessaan Jeesuksen sanat ja uskoessaan ne (Jh 5: 24-26).

Ystävä hyvä, kutsumukseni on olla Kristuksen suuna. Sinullekin Kristus sanoo: ”En minäkään sinua tuomitse”. Usko tämä päästösana ja lähde Jeesuksen seuraan, ”äläkä tästedes enää syntiä tee”. Alkukielen preesensmuoto voitaisiin kääntää paremminkin sanoilla: ”äläkä tästedes enää synnissä elä”. Rakkauden käsky on samalla synnin hylkäämisen käsky. Hän, joka antaa meille synnit anteeksi, on myös voimallinen Pyhän Hengensä kautta vapauttamaan meidät synnin orjuudesta. Meidän ei tarvitse enää jatkaa synnissä. Kahden tuhannen vuoden aikana on suunnaton määrä ihmisiä saanut Jeesuksen nimessä ja veressä syntinsä anteeksi ja hänen seurassaan voiman elää synnin orjuudesta vapautettuna uutta elämää, ei synnittömänä eikä lankeamattomana, mutta kuitenkin synninorjuudesta vapautettuna.

4.3. Mutta onko joukossamme myös joku Jeesuksen ajan kirjanoppineitten ja fariseusten kaltainen, joka on heidän laillaan tullut kirkkoon toisten ihmisten syntien tähden, ei omiensa? Olet tullut kuulemaan ja ottamaan selvää, mitä Jeesus heille sanoo. Fariseusten ja kirjanoppineitten tavoin sinunkin asenteissasi on silloin jotakin hyvin jaloa, nimittäin ehdottomuus synnin suhteen. Sinä teet selvän rajan oikean ja väärän, synnin ja jumalisuuden välillä, mutta valitettavasti vain toisten elämässä et omassasi. Itse elät salaa täyttä kaksinaismoraalia. Sen tähden tänäänkin on vielä totta Jeesuksen sana: ”Publikaanit eli rosvot ja portot menevät ennen teitä taivasten valtakuntaan.”

Omavanhurskauden tunnusmerkkeinä ovat kautta aikain olleet kivet. Sellainen ihminen taistelee maailman pahuutta vastaan, mutta ainoana aseinaan hänellä ovat kivet. Jeesus on sellaisen ihmisen kanssa samaa mieltä synnistä. Hänkään ei syntiä hyväksy. Ero on vain siinä, että hän näkee myös niiden synnit ja syyllisyyden, jotka omasta mielestään ovat onnistuneita.

Jeesus paljasti kerran Jerusalemin temppelissä kirjanoppineitten ja fariseusten synnilliset ajatukset ja asenteet. Hän paljasti myös heidän rakkaudettomuutensa. Hän asetti heidätkin siihen, mihin he kuuluivat, syntisen naisen kanssa samalle viivalle.

Ystävät, meidänkin on suostuttava siihen. Älkäämme lähtekö tekstimme kirjanoppineiden ja fariseusten tavoin pois. Jääkäämme toisten syntisten kanssa Jeesuksen luo. Hän armahtaa, puhdistaa, antaa Pyhässä Hengessä voiman elää uutta elämää. Kun lähdemme täältä kirkosta, lähdemme toisten syntisten luo, emme enää kivittäjinä, vaan rakkauden aseina kutsumaan heitäkin Jeesuksen luo, jolla ainoalla on valta antaa maanpäällä syntejä anteeksi ja vapauttaa syyllisyydestä sekä antaa voima elää uutta elämää täällä ajassa. Hänessä ja vain hänessä on myös iankaikkinen elämä.